

Ne popuščati pred političnimi kramarji!

Minister za odnose z deželami, socialdemokrat Romita je prejšnji teden v pogovoru z novim rimskim dopisnikom Primorskega dnevnika Bojanom Brezigarjem sicer potrdil vest, da bo vlada sestavila svoj zakonski osnutek za zaščito slovenske narodne manjšine v Italiji, a je pristavil, da bo do predložitve osnutka parlamentu poteklo še nekaj časa, češ da mora vlada preveriti, ali se je stanje v okviru manjšine spremenilo ali ne. Po njegovem je prišlo do sprememb v nekaterih občinah videmske pokrajine.

Na kakšne spremembe je minister mislil, pri najboljši volji nismo mogli razumeti. Prav dobro pa smo razumeli ministrovo modrovanje — to pesem poslušamo v zadnjem času kot na magnetofonskem traku — češ da obstajajo razlike med Slovenci na Tržaškem in Goriškem ter Slovenci v videmski pokrajini. Romita je sicer priznal, da živi v videmski pokrajini jezikovna manjšina ali skupnost, ki jo je treba zaščititi, vendar ji ne gre priznati enake ravni zaščite kot tisti na Goriškem in na Tržaškem. Kot primer je minister navedel celó dilemo, ali naj se v občinski svete v Benedičiji uvede slovenski knjižni jezik ali morda le domače narečje.

Če pri tem upoštevamo še nasvet, ki ga je pred kratkim dal v Vidmu predstavnikom slovenske narodne skupnosti socialistični poslanec Fortuna, naj bi pristali za Slovence v videmski pokrajini na zaščito, ki jo bo predvidel zakon o tako imenovanih manjših jezikovnih skupnosti v državi, pridemo do zaključka, da je vprašanje naše globalne zakonske zaščite ponovno obtičalo na mrtvi točki.

Pri tem se v nas čedalje bolj pogosto vzbuja sum, ali ni morda problem, kakšno zaščito, naj se prizna Slovincem v videmski pokrajini, le pretveza, da se celotni slovenski narodni skupnosti v Italiji pravzaprav ne zagotovi nobena pravna zaščita, naj torej vse ostane pri starem, kot zatrjujejo na primer mnogi, vplivni krogi v vrstah Liste za Trst. Ti se namreč ustijo, da so za priznanje pravi slovenski manjšini, a se hkrati živčno sprašujejo, kaj hočejo še imeti ti Slovenci, saj že imajo šole, gledališče, kulturna in športna društva itd. Nihče nam ne more zbiti iz glave, da je naša »pravda«

dalje na 2. strani ■

Po mogočni manifestaciji v Rimu

Se bo našel kompromis, ki bo odpravil napetost?

Komunistični večinski struji v sindikalni zvezi CGIL se je posrečilo zbrati v Rimu v soboto, 24. marca, tolikšno množico, kakršne italijanska prestolnica še ni bila nikdar videla na svojih ulicah. Računajo, da se je manifestacije proti vladnemu odloku o ceni dela oziroma draginjski dokladi ter proti vladni gospodarski politiki nasploh udeležilo 700 tisoč ljudi iz vse države. Komunističnim sindikalistom je seveda dala krepko roko komunistična partija, ki ni mogla dovoliti, da bi demonstracija po vsem tem, kar se je bilo zgodilo v senatni zbornici, tako ali drugače propadla. Sindikalni voditelji in komunistični aktivisti imajo hkrati zaslugo, da je demonstracija potekla brez incidentov, kar je gotovo velik uspeh.

Ne glede na vse to pa prav gotovo drži, da so predsednik vlade Craxi in njegovi najozji sodelavci trdno odločeni nadaljevati po svoji poti, se pravi, da si bodo še dalje odločno prizadevali, da bi parlament potrdil veljavnost vladnega odloka o ceni dela do 16. aprila. Če ga poslanci ne bodo do tega dne potrdili, bo njegova veljavnost potekla. Vlada bi ga morala zato ponovno odo-

briti — s kako malenkostno spremembo — in ga predložiti v odobritev obema vejama parlamenta.

Politični opazovalci in izvedenci pa dvomijo, da bo poslanska zbornica mogla spoštovati že omenjeni rok, ker ima opozicija v tej veji parlamenta več možnosti za obstrukcijo kot v senatu. Mnogi se zato sprašujejo, ali se res ne more najti kompromis, ki bi omogočil odpravo napetosti v parlamentu, kar je pogoj za redno delovanje tako važnih državnih institucij, kot sta vlada in parlament. V tej zvezi pa se že slišijo glasovi, da bi morali prvi korak narediti sindikati, in sicer enotno predlagati spremembo vladnega odloka. Vlada in parlamentarna večina baje že čakata na takšen predlog, ki sta ga baje pripravljena tudi upoštevati pod pogojem, da ostaneta nedotaknjena duh in vsebina odloka, se pravi vpliv na ceno dela, da se ta zmanjša in tako vpliva na omejitvev inflacije.

Potek postopka za odobritev vladnega odloka v poslanski zbornici bo pokazal, če in kdo bo naredil prvi korak za odpravo napetosti in za dosegga kompromisa, ki bo sprejemljiv za vse.

VELIK USPEH KRASOVIH DEKLET

Pretekli teden je bil gotovo eden najbolj blestečih, kar jih je slovenski zamejski šport kdajkoli doživel. Po zaslugi Krasovih namiznoteniških igralk smo namreč dosegli državni ekipni naslov, ki je celotni naši skupnosti v veliko čast in ponos; neposrednim zmagovalcem pa tudi v spodbudo pri nadaljevanju njihovega napornega dela. Namizni tenis (in s tem Kras) je sicer že večkrat posegel po vrhunskih dosežkih, manjkalo pa jim je ekipni državni naslov, potem ko so kar devetkrat osvojili častno drugo mesto. V soboto, 24. t.m., so na dodatnem srečanju, ki se je odigralo na nevtralnem igrišču v Brescii, premagali bocenski Recoaro z gladkim 5:2. Kar tri točke je osvojila Marina Cergol, po eno točko pa Sonja Doljak in Damjana Sedmak. Odločilno je bilo že prvo srečanje, ko je Doljakova odpravila priznane reprezentantko Bevilacqua in s tem zelo potrla bocensko ekipo. Sijajno je nato zaigrala tudi Cergol proti isti igralki in s tem v bistvu zapečatila končni izid, kajti Kras je tedaj že vodil s 3:1. Tudi odločilno peto točko je osvojila Cergolova, in sicer proti Busnardovi, ki je edina premagala Doljakovo in Sedmakovo. Z blestečo zma-

go in z osvojitvijo končnega državnega naslova se je tako sklenilo za Kras nadvse razgibano prvenstvo, v katerem so začetnim polemikam sledile zmage na igrišču, čeprav so morali stalno biti za petami na lestvici ekipi Recoara, dokler je niso pred dobrim mesecem premagali v Repnu in s tem izenačili izid medsebojnih srečanj.

V nekoliko manjši meri je velik uspeh dosegla prejšnji teden tudi naša združena košarkarska ekipa Jadrana. V dobro znani dvorani v Castelfrancu, ki jo je preteklo sezono ravno v zadnjem kolu obsodila na končno tretje mesto, se je sprijela s tamkajšnjo ekipo Pedrinija, ki doživlja trenutno odlično formo. No, Jadrancovci niso zapravili priložnosti, da se oddolžijo za lanski pekoči poraz. Tudi v soboto je bila atmosfera v športni palači izredno razgreta. Skupno z Jadrano ima namreč ekipa iz Castelfranca nedvomno najštevilnejšo publiko prvenstva, ki je z razliko od tržaške mnogo bolj živa, čeprav nešportna, kot smo opazili v soboto. V takem ambientu je Jadrano le uspel velik podvig z izredno požrtvovalnostjo in značajnostjo. Čeprav je večji del tek-

dalje na 2. strani ■

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 1. aprila, ob: 8.00 Radijski dnevnik; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.30 Mladinski oder: »Skrivnostne ugrabitve« (Marjan Kravos), RO; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Nediški zvon; 14.40 Šport in glasba ter prenosi z naših kulturnih prireditiv; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 2. aprila, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Almanah: Sedma stopnja sreče; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Georg Friedrich Haendel: Rodelinda (prvo dejanje opere); 11.30 Literarni listi; 12.00 Skrivnost verstev; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Gospodarska problematika; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih: Boris Pahor: »Nomadi brez oaze«; 14.30 Tja in nazaj; 16.30 Tja in nazaj; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba: »Cembalo ensemble«; 18.00 Pod Matajurjan, posebnosti in omika Nediških dolin; 19.00 Radijski dnevnik.

■ TOREK, 3. aprila, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Almanah: Veter raznaša besede; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Oddaja za otroški vrtec; 10.20 Georg Friedrich Haendel: Rodelinda (2. dejanje opere); 11.30 Literarni listi; 12.00 Folklor narodov Jugoslavije; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Naš pravljlični telefon; 15.00 Naš jezik; 15.05 Tja in nazaj (Mladi mladim); 16.00 Od Milj do Devina; 16.45 Postni govor; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Letošnja revija »Primorska poje«; 18.00 Izvirna radijska igra: Josip Tavčar: »Zmeraj prepozno«; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SREDA, 4. aprila, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Georg Friedrich Haendel: Rodelinda (3. dejanje opere); 11.00 Oddaja za prvo stopnjo osnovne šole; 11.30 Literarni listi; 12.00 Sprehodi med starimi spomeniki; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Deželni zbori na letošnji reviji »Primorska poje«; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih: Boris Pahor: »Nomadi brez oaze«; 16.30 Tja in nazaj; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba: dirigent Ciril Cvetko, Betetov nagradjenec; 18.00 Okostnjak v omari; 19.00 Radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 5. aprila, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Trim za vsakogar; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.00 Oddaja za drugo stopnjo osnovne šole; 11.30 Beležka; 12.00 Zdravniški nasveti; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Pisani otroški svet; 14.30 Naš jezik; 16.00 Na goriškem valu; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Petnajsti mladinski pevski festival v Celju; 18.00 Četrtekova srečanja; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PETEK, 6. aprila, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.00 Oddaja za srednjo šolo; 11.30 Beležka; 12.00 Niti življenja; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Dogodki in problemi; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih: Boris Pahor: »Nomadi brez oaze«; 14.30 Od ekrana do ekrana; 16.45 Postni govor; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mladi izvajalci: pianistka Katarina Tabaj; 18.00 Kulturni dogodki; 18.30 Nabožna glasba; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 7. aprila, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Javni koncert Glasbene matice v Trstu: violinist Črtomir Šiško in pianist Janko Šetinc; 11.30 Beležka; 12.00 »Glas od Režije«; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Izbrana dela slovenskih mladinskih pesnikov in pisateljev; 14.30 Naš jezik; 14.35 Halo, tu Radio Trst A!; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Igrali so jih v Narodnem domu: Josip Štolba: »Bratranec«; 19.00 Radijski dnevnik; 19.20 Pesmi jugoslovanskih avtorjev; 20.00-21.30 Kulturni dom v Gorici: neposreden prenos javne radijske oddaje »Spoznavajmo svet in domovino«.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »Novi list« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 — Odgovorni urednik: Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart, Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

Velik uspeh Krasovih deklet

■ nadaljevanje s 1. strani

me moral nastopati brez Viteza, ki si je že v deseti minuti prvega polčasa nabral štiri osebne napake, je Jadran z odlično igro v obrambi bil enakovreden nasprotniku skozi vse srečanje. V končnih akcijah pa je bil celo boljši in vse je že kazalo, da bo le iztrgal dve točki Castelfrancu. Ravno tedaj pa je »stopilo na oder« občinstvo z metanjem najrazličnejših predmetov, potem ko je že celo tekmo motilo z lučanjem kovancev na parket. Sodnikoma je bilo tedaj (20 sekund pred koncem) očitno dovolj in sta tekmo prekinila. Zmaga Tržačanov je bila tedaj že čisto gotova, saj so vodili s tremi točkami, poleg tega pa so imeli še žogo na razpolago. Jadran si je zato priboril novi dve točki tako na igrišču, kot tudi za zeleno mizo, saj ni dvoma, da jim bo zmaga pripadla forfait. S tem sijajnim uspehom se je Jadran ponovno vključil v boj za play-off, čeprav je edino razpoložljivo mesto sedaj samo še četrto, saj so prve tri ekipe že preveč oddaljene od Jadrana in Castelfranca, ki si delita četrto mesto. Do konca prvenstva manjka še pet kol; Jadran bo trikrat nastopal v Trstu, dvakrat pa v gosteh in ravno v zadnjem kolu ga bo čakalo najtežje gostovanje, to je v Pistoi proti domači prvouvrščeni ekipi. To srečanje bo morebiti odločalo, ali bo Jadran tretjič zaporedoma naskakoval B ligo v play-offu. Nadvse vzpodbudno pa je za sedaj

dejstvo, da je Jadran v Castelfrancu le našel svojo pravo identiteto, kot ekipa, ki se nikdar ne vda, ampak se do poslednje sekunde bori na vse ali nič, kljub temu, da so ji določene okoliščine nenaklonjene. Upajmo sedaj, da bo v takem duhu zaigral še preostala srečanja, saj edino na tak način lahko pokaže, česa je zmožen. **Mlj. Tcrč.**

—O—

OB PRAZNIKU
MARIJINEGA OZVANJENJA

Kleče pred kipom Matere Božje, ki so ga nalašč za to slovesnost pripeljali iz Fatime na Portugalskem, je papež Janez Pavel II. v nedeljo, 25. t.m., na trgu sv. Petra v Rimu pred 150 tisoč verniki posvetil ljudi in narode božji materi Mariji. Prebral je besedilo goreče prošnje, po kateri naj Marija reši svet pred lakoto, pred atomsko vojno in vsakršno vojno, pred umori še nerojenega življenja, pred sovraštvom in zatiranjem človekovega dostojanstva, pred socialnimi krivicami, pred odmiranjem vesti in pred grehi zoper Svetega Duha.

Molitev s priporočilom Materi Božji so izrekli v nedeljo tudi škofje po vsem svetu, prebrali pa so jo tudi med vsemi mašnimi daritvami.

Papež je v nedeljo molil pred podobo Fatimske Matere božje tudi v popoldanskih urah, preden so kip iz bazilike sv. Petra prenesli v baziliko sv. Janeza v Lateranu. Tam se je pozno zvečer začelo bogoslužje, ki ga je vodil kardinal Poletti. Naslednji dan so kip prenesli v cerkev Božje ljubezni, v terek pa so ga za letalom spet prepeljali v Fatimo.

V nedeljo se je papež med drugim zahvalil Mariji, da ga je rešila pri atentatu 13. maja 1981. Dopoldanska maša je bila

Sekcija Slovenske skupnosti za Devino - Nabrežino priredi od 23. do 25. aprila tradicionalni spomladanski izlet. Pot nas bo tokrat vodila v Beograd, Arandjelovac, Kragujevac, Titovo Užice, Višegrad in Sarajevo.

Vpisovanje pri odbornikih do popolne zasedbe razpoložljivih mest.

posvečena stoletnemu romanju družin in zakoncev. Janez Pavel II. je spregovoril o pomenu krščanske družine in o krščanskem pojmovanju zakonske zveze. K tem vprašanjem se je povrnil tudi popoldne, ko se je srečal z 9 tisoč verniki iz 36-tih držav v dvorani Pavla VI. Papež je predvsem poudaril pomen zakonske zvestobe.

18 MILIJARD IN 980 MILIJONOV
DOLARJEV DOLGA

Guverner jugoslovanske banke Radovan Matič je objavil podatke o finančnem stanju države. Jugoslovanski dolgovi v tujini znašajo 18 milijard in 980 milijonov dolarjev. Guverner srednje banke je opozoril, da je Jugoslavija v zadnjih dveh letih vrnila za osem milijard dolarjev posojil tako v kapitalu kot v obrestih. Lani so jugoslovanski srednje in dolgoročni dolgovi narasli za milijardo in pol dolarjev, medtem ko so se kratkoročni dolgovi zmanjšali za 670 milijonov dolarjev.

Jugoslavija bo letos rabila od Mednarodnega monetarnega sklada in tujih bank nove kredite za tri milijarde in 500 milijonov dolarjev. Od tega bodo dve milijardi uporabili za ponovno financiranje kapitalnih posojil. Matič je še sporočil, da se je Jugoslavija obvezala z Mednarodnim skladom, da bo pred koncem tega leta povečala za 500 milijonov dolarjev svoje devizne rezerve. Letos naj bi Jugoslavija ustvarila tudi 500 do 800 milijonov dolarjev prebitka v zunanjetrgovinski bilanci. Prav tako naj bi prilagodila obrestne mere na kratkoročnih bančnih vlogah na stopnjo inflacije, ki jo bo treba zmanjšati na manj kot 10 odstotkov letno.

Ne popuščati pred političnimi kramarji

■ nadaljevanje s 1. strani

tesno povezana z dogajanjem v Trstu, ki, kot vse kaže, pogojuje tudi odločitve v prestolnici.

Medtem pa čas neusmiljeno teče in slovenska narodna skupnost kot celota v takih razmerah stalno nekaj izgublja, kar pomeni, da se tiha asimilacija nezadržno nadaljuje. Bog ne daj, da bi se zgodilo, da bi se s takim stanjem sprijaznili! Slovenska

narodna manjšina mora s svojimi prizadevanji odločno, enotno in dosledno nadaljevati; ne gre namreč za miloščino ali kako drugo obliko obdarovanja. Gre za priznanje in za zaščito naravne pravice, za izvedbo jasnega ustavnega določila in za slovesno sprejete mednarodne obveznosti. Koliko časa bo Rim še popuščal pred kakimi tržaškimi političnimi kramarji, ki v politiki ne vidijo dlje od svojega nosa?

POGOVOR Z ALEKSIJEM PREGARCEM

»Slovenski jezik je sredstvo, s katerim izpričujem in obnavljam svojo edino življenjsko ljubezen«

Aleksij Pregarc je pesnik, gledališki igralec, režiser ter je zlasti kot radijski napovedovalec s svojim prijetnim, barvitim baritonskim glasom takorekoč vsak dan prisoten med našimi slovenskimi ljudmi na Tržaškem, Goriškem, Benečiji, Režiji in Kanalski dolini, skratka povsod tam, do koder segajo valovi Radia Trst - A. Aleksiju Pregarcu gotovo pomeni jezik svojevrstno sredstvo za komuniciranje z bližnjim. Ni tako?

— Ne samo svojevrstno. Upam, da nisem banalen, če zatrdim, da je to sredstvo, s katerim izpričujem in nenehno obnavljam svojo edino življenjsko ljubezen.

Ali pri svojem vsakdanjem delu in tudi drugače kdaj naletiš na kake težave pri rabi slovenskega jezika? Kakšne so te težave in kdaj se najbolj pogosto pojavljajo?

— Osebo nisem nikdar imel večjih težav, verjetno zato, ker se skoraj stalno gibljam v slovenskem okolju. Reči pa moram, da sem doslej s svojim slovenskim komuniciranjem (v glavnem javni nastopi) tudi med drugorodci vzbujal spoštovanje, ki sem ga v tem primeru primerno vračal.

Slovinci smo manjšina in živimo v morju večinskega naroda. Pogosto moramo na svojih delovnih mestih in tudi drugod prehajati iz rabe materinščine v rabo večinskega naroda. Kako ti

premaguješ te prehode, ki gotovo zahtevajo znaten duševni napor?

— Kakor se vzame. Tu je v precepu ranljivost ustvarjalca, in ta ranljivost je večkrat nevšečna tako večini Italijanov, ki se čutijo samozadostne z znanjem svojega jezika, kot Slovincem, ki jim je površno znanje materinščine dovoljno.

Se strinjaš, da je treba morda prav v tem iskati glavni vzrok, zaradi katerega se zlasti naši ljudje v Trstu tako radi zatekajo k italijanskemu narečju tudi takrat, ko jim ne bi bilo treba? Ni raba italijanskega narečja morda način, kako se izogneš naporu?

— Vsekakor. Temu pripomore tudi klima, ki vlada ob naših mejah. Čemu napor, če pa množica rojakov iz matične domovine klati »svojo« italijanščino, kot če bi šlo za nakupe v Piemontu in ne »na svoji zemlji«? Ta množica se ne zaveda, da smo smrtne krče med dolgoletnim bojem proti fašizmu in v dolgem povojnem obdobju prezirali premagali zato, da ohranimo svojo slovensko identiteto. Tudi delno »dopušcanje« uporabe našega jezika s strani italijanskih oblasti vzbuja pri marsikaterem izmed nas mehčanje naše zavesti. V tem je ključ manjšega napora in odpora glede materinščine v zamejstvu.

Kakšna je po Tvojem stopnja znanja knjižne slovenščine pri ljudeh, ki so pri nas dokončali niž-

jo oziroma višjo srednjo šolo? Kakšno je znanje tega jezika pri izobražencih?

— Če bi se ne znal brzdati, bi žalil vsevprek, tako srednješolce kot izobražence. Naj ljudje razumejo moje ogorčenje (komur je pač do tega!) tako, da prisluhnejo našim oddajam. Če naši postaji, kljub kolikor toliko ugodni politični klimi, ni uspelo nastaviti lektorja ali dva, je to politični polom, in je radio openskega tipa čisto dovolj za naše poslušalce.

Nekoč, ko ni bilo šol v materinščini, smo pri nas kazali ne samo voljo in željo po spoznavanju slovenskega jezika, temveč smo pri tem izkazovali tudi izredno ljubezen. Zakaj so se po Tvojem razmere v zadnjih letih spremenile?

— Življenje v družini, šola, množica TV-programov. Tu sploh ne gre za spremembe, ampak za neizprosno lezenje v kvalunkvizem.

Ali nimaš kdaj občutka, da širok krog naših slovenskih ljudi sploh ne razume knjižne slovenščine?

— Kako naj bi jo ljudje razumeli, če pa je že za naše šolske vzgojitelje breme slovenščine pretežko!? Čudno. Rekel bi, da bi tem bilo na italijanskih šolah laže. Verjetno bi jim tam nihče ne očital neznanja materinščine. Posledica tega stanja je na dlani: knjižna slovenščina je za marsikatero zamejca postala tujek v že načetem telesu.

Kako se temu izogniti?

— »Correre al riparo«, si hotel reči? Predvsem, da starši prisluhnejo napotkom za svoje otroke nekaterih vzornih šolskih vzgojiteljev. Dalje, branje slovenskega tiska in literature, poslušanje »čistih« oddaj lokalnega radia in pa ljubljanske RTV; zavest, kaj nam pomeni gledališče in gledališka vzgoja; izvolitev takih političnih predstavnikov, ki bi suvereno obvladali oba jezika! In nazadnje vprašanje: želi SR Slovenija, kljub svoji gospodarski šibkosti, ki jo žene v kompromisu z Italijani, da se na mejah ustvarja le ugodna klima, ali istočasno baranta z delom narodne integritete?

Z Aleksijem Pregarcem se je pogovarjal D.K.

odmevi - odmevi - odmevi - odmevi - odmevi

Slovinci v Italiji in politični pluralizem

VII.

Veliko vprašanje je, če in v kakšni meri ter smislu bosta omenjena procesa etnične univerzalizacije in specifikacije (poleg morebitnih drugih dejavnikov) spremenila narode ali jih celo privedla do odmrtnosti. Vendar v mejah pričujočega zapisa ni potrebno, da do dna raziščemo morebitne odgovore, in še manj, da jih tvegamo tjavdan. Gre namreč za vprašanja, ki se ne postavljajo tako pereče, kot se včasih zaudji, to pa tudi zato, ker je proces etnične specifikacije često prezrt ali vsaj zamolčan. Prav delovanje tega principa utegne nadalje pokazati, zakaj ni danes »ekonomičnost« majhnih narodov nujno bolj vprašljiva od preživetja večjih narodov. V tej zvezi lahko zabeležimo celo nekakšen paradoks: razni večji narodi, kot so italijanski, francoski, španski, angleški idr., doživljajo danes nekakšno nazadovanje, vsaj v kolikor so prekrivali in še prekrivajo prebujajoče se zatrite narode. Gre seveda le za navidezen paradoks, ki se kot tak pojavi le ob enostranskem poudarjanju procesa etnične univerzalizacije.

Meje prilagodljivosti

Kot opozarja Mišo Jezernik, preživetje narodov vsekakor pomeni njihovo uspešno prilagajanje spreminjajočemu se okolju. Pravkar smo pripomnili, da to velja v načelu tako za majhne kot za večje narode, kar bi sicer utegnili potrditi tudi analogija z živim svetom nasploh, h kateremu se Jezernik rad obrača. Večje tvorbe niso ipso facto najbolj prilagojene ali najbolj prilagodljive. Razume pa se, da glede majhnosti obstajajo meje, ki so sicer težko določljive in zaradi katerih se neka skupnost ne more dvigniti iz prednarodnostne etničnosti ali pa zdrkne v podnarodnostno etničnost. Nekaj podobnega bi lahko bržkone odkrili tudi v zvezi z vrhnjimi mejami velikih narodov.

Seveda pa je prilagajanje okolju pri človeku in torej tudi pri narodih predvsem uspešno udejanjanje svobode, se pravi uresničevanje učinkovitih kulturnih, gospodarskih, političnih in drugih odločitev ali izbir. In pri tem spet ne gre prezreti tistih posebnih meja, ki jih postavlja etika. Ni namreč vsako prilagajanje etično sprejemljivo, kot tudi ni takšno vsako okolje, kateremu naj bi se ljudje oziroma narodi prilagajali. Kot splošno vodilo etično-političnega presojanja pa smo si že postavili politični pluralizem. O njem smo med drugim spregovorili tudi v zvezi z vprašanjem nasilne asimilacije, ki po eni strani ponazarja primer etično nesprejemljivega »uspešnega« prilagajanja asimilatorskega naroda, po drugi strani pa tudi primer etično nesprejemljivega okolja, kateremu naj bi se asimilirani narod prilagodil.

vo, kot tudi ni takšno vsako okolje, kateremu naj bi se ljudje oziroma narodi prilagajali. Kot splošno vodilo etično-političnega presojanja pa smo si že postavili politični pluralizem. O njem smo med drugim spregovorili tudi v zvezi z vprašanjem nasilne asimilacije, ki po eni strani ponazarja primer etično nesprejemljivega »uspešnega« prilagajanja asimilatorskega naroda, po drugi strani pa tudi primer etično nesprejemljivega okolja, kateremu naj bi se asimilirani narod prilagodil.

Slovinci v Italiji in politični pluralizem

V nadaljnjem bomo izhajali iz predpostavke, da nam Slovincem še ne zvoni zadnja ura, bodisi kot pripadnikom slovenskega naroda v celoti, bodisi kot pripadnikom slovenske narodnostne skupnosti v Italiji. S tem je tudi rečeno, da kolikor je bilo kdaj drugače slišati, je to za nas bilo ali iz enostranskega razumevanja naše narodne majhnosti ali iz nekritičnega sprejemanja koncepta narodnih držav ali iz podrejanja tihemu in glasnemu nasilju sosednjih narodov ipd., kar je spet in spet na nek način povezano z vprašanjem političnega pluralizma in kar smo skušali doslej dokaj obsežno pokazati. Izhajajoč iz te predpostavke, se bomo zdaj lotili nekaterih posebnih plati političnega pluralizma, kakor ga živimo Slovinci v Italiji. Tudi pri tem bomo uporabili nekatere ugotovitve splošnejšega značaja, ki smo jih že nakazali v dosedanjih izvajanjih.

n j (Bo še.)

V DSI v Trstu

Trst ne potrebuje faraonskih načrtov in pobud

Tržaška gospodarska kriza traja že dolgo, toda to ni dalo zagona političnim in gospodarskim krogom, da bi s pogumnimi pobudami skušali postaviti na noge take oblike pridobitniških dejavnosti, ki bi odpirale nove perspektive tržaški družbi in tržaški mladini še posebej. Namesto stvarnih predlogov so odločujoči dejavniki v Trstu jemali vedno raje v poštev faraonske načrte, ki so se potem vedno izkazali za suhe veje, ki mestu ne prinašajo koristi. Dovolj je, da se spomnimo na naftovod, v teh dneh pa vidimo, kako uničuje posega v naravo Krasa gradnja avtoceste po planoti od Sosljana do Opčin. Na vidiku pa sta premogovni terminal in velika termična centrala na premog.

O slednjih dveh načrtih so razpravljali na zadnjem večeru Društva slovenskih izobražencev v Trstu, kjer sta zadevo preučili

SSk proti termoelektrarni

Slovenska skupnost v Trstu je objavila zaključke strokovne študije o načrtih, po katerih naj bi zrasla med Trstom in Miljami terminal za skladiščenje premoga in termoelektrarna na premog. SSk ugotavlja, da je zgraditev termocentrale veliko bolj zaskrbljujoča in problematična kot sam premogovni terminal. Z vidika varnosti in zdravja prebivalstva sploh ni pogojev za tak objekt, saj je načrtovano področje zaprto med vzpetino in ni oddaljeno 3 kilometre od naselij, kot predvidevajo zakonska določila.

Z gospodarskega vidika bi obratovanje termocentrale lahko zagotovilo 50 do 100 delovnih mest, kar je malenkost za tržaško stanje brezposelnosti ob ugotovitvi, da bi objekt zasedel veliko površino, kjer bi lahko zrasli drugačni obrati. Trst poleg tega ne potrebuje novih virov električne energije. Onesnaževanje pa bi prizadelo celo področje onstran državne meje, kar predstavlja dodatne težave.

V Društvu slovenskih izobražencev bo v ponedeljek, 2. aprila, srečanje s pastorjem valdeške in helvetske skupnosti v Trstu. Teodoro Fanlo y Cortes bo govoril o sveto-pisemskem pojmu miru in bratstva. Začetek ob 20.30.

Z gospodarskega vidika je treba tudi upoštevati, trdi dalje Slovenska skupnost, da bi bila centrala dograjena v obdobju osmih, devetih let, vprašanje pa je, če bo takrat premog še konkurenčni vir energije.

Iz vseh teh in še drugih ekoloških razlogov je Slovenska skupnost mnenja, da termocentrala na premog ne spada v Tržaški zaliv in da bi bilo treba pobudo odkloniti.

la s strokovne plati prof. F. Piščanc s tržaške univerze in inž. A. Vesel iz Tovarne Velikih motorjev v Boljuncu. Ugotovila sta, da se Trst še prav ne zaveda, kaj se mu obeta s tema dvema gigantskima objektoma, ki bi katastrofalno vplivala na način življenja v Trstu, ne da bi prinesla velike koristi. Nasprotno: premogovni terminal in elektrarna bi pobrala še tisto malo prostora, ki je še na razpolago za morebitno industrijo. Objekta sta tudi med seboj povezana, saj bi eden povlekel za sabo drugega. V terminalu bi v končni fazi premikali letno okoli 15 milijonov ton premoga, za kar bi porabili 58 hektarov zemlje. Služil bi srednji in severni Italiji ter Srednji Evropi. Poglobiti bi morali morsko dno v zalivu, zasuti morje in zgraditi cestne in železniške priključke. Ta objekt bi lahko zaposlil 150 ali največ 200 ljudi brez visoke kvalifikacije, terjal bi relativno malo kapitala, njegova korist pa bi bila majhna. Pač pa bi s 150 tonami premogovnega prahu krepko onesnažil neposredno okolico, z onesnaženjem zraka bi prizadel neprimerno večje področje, kvarno bi vplival tudi na življenje v morju.

Se dosti hujši bi bili negativni učinki elektrarne, ki naj bi dosegla 1280 MgW moči in bi stala pri Orehu v Osapski dolini ali celo v Škednju, če bi zaprli železarno. Dajala bi res veliko elektrike, od katere pa Trst ne bi imel koristi, saj tolikšne količine energije ne rabi, v zameno pa bi s plinom, dimom, pepelom in odvečno toploto krepko onesnaževala okolje. Samo pepela bi bilo za 200 do 300 tisoč ton letno. Kljub 250 do 300 m visokemu dimniku bi se dim zadrževal v kotanji in bi v nekaj letih povzročil nepopravljivo škodo v Trstu in okolici. Centrala bi ustvarila direktno ali indirektno največ 900 delovnih mest, med gradnjo pa bi seveda dobilo delo nekaj več ljudi, toda brez visoke kvalifikacije. V tem primeru bi naložba terjala veliko kapitala, toda v bistvu bi šlo za primitivno obliko investiranja, za ponudbo elementarne tehnologije, ki ni primerna za tržaško stvarnost. Ekološke probleme bi potem še zaostrilo vprašanje novega upepeljevalnika odpadkov.

Prof. Piščanc in inž. Vesel, ki sta to študijo izdelala za komisijo za gospodarska vprašanja pri Slovenski skupnosti, sta zaključila, da tržaških problemov ne gre reševati v perspektivi faraonskih pobud, ki koristijo samo tistim, ki bi objekte gradili. Nasprotno, danes bi bilo potrebno vlagati sredstva v industrijo z visoko tehnologijo, da bi zagotovili delovna mesta mladini, ki se vedno bolj odloča za nadaljevanje študija tudi na strokovni ravni.

Prejeli smo

Pokrajinski svet SSk o krajevnem političnem položaju

»Pokrajinski svet Slovenske skupnosti v Trstu je na svoji redni seji v sredo, 21. t.m., razpravljala predvsem o krajevnem političnem položaju v zvezi z razgovori med strankami za oblikovanje novih večin, ki bi po splošnem prepričanju morale biti dovolj široke in trdne, da bi lahko brez pretresov trajale do konca mandatne dobe. Osnova za razpravo je bilo izčrpno poročilo tajnika Hareja, ki je prikazal sedanji politični trenutek v luči nekaterih dejstev in ugotovitev, ki pogojujejo zadržanje posameznih strank v iskanju novih ravnovesij tako glede programske problematike kot porazdelitve odborniških oziroma županskih in predsedniških mest.

Pri analizi zadnjega programskega osnutka za tržaško občino in pokrajino se je tajnik Harej posebej zaustavil pri gospodarskem delu ter pri poglavju, ki govori o slovenski manjšini. Kot je javnosti že znano, se je poslabšanje odnosov do pravic Slovencev pri nekaterih strankah ustavnega loka odrazilo tudi v tem delu programa. O nesprejemljivi formulaciji te programske točke je SSk že pred dnevi obvestila tako slovensko kot italijansko javnost, zato pričakuje, da bo pri odločilnih partnerjih prevladalo demokratično stališče o zaščiti pravic slovenske narodne skupnosti. Zastopstvo SSk bo v nadaljevanju pogajanj predložilo ustrezne popravke v tem smislu.

Med razpravo, v katero je poseglo več članov sveta, so bili poglobljeni in objas-

njeni še drugi vidiki sedanjega političnega položaja na Tržaškem, ki se v nasprotju z začetnim optimizmom zapleta ne toliko v zvezi s programom, temveč v zvezi s porazdelitvijo županskega mesta ter mesta predsednika pokrajine.

Ob zaključku razprave je pokrajinski svet SSk vzel na znanje dosedanji potek razgovorov in pooblastil izvršni odbor, da v skladu z nakazanimi smernicami nadaljuje pogajanja za oblikovanje novih in trdnih večin na tržaški občini in pokrajini.

Ob tem se je pokrajinski svet SSk dotaknil tudi problematike v zvezi z globalnim zaščitnim zakonom v luči zadnjih dogodkov, ki zaskrbljujejo slovensko manjšino. Gre namreč za izjave podtajnika v italijanskem zunanem ministrstvu poslanca Fioreta med njegovim pravkar zaključenim obiskom v Beogradu in Ljubljani, da zaščitni zakon po mnenju vlade ne more vključevati tudi beneških Slovencev, ter za nedavno predložitev po socialističnem poslancu Fortuni okvirnega zaščitnega zakona za trinajst jezikovnih skupin v Italiji, med temi tudi slovenske. To je v nasprotju z zahtevo celotne slovenske manjšine v naši deželi ter z dogovorom med predsednikoma poslanske zbornice in senata, da bo razprava o zaščiti Slovencev potekala izključno v senatu na osnovi že predloženih osnutkov, v poslanski zbornici pa o drugih jezikovnih skupnostih.

PREJELI SMO:**Izjava**

kolektiva SSG v Trstu, zbranega dne 22. 3. 1984

Člani kolektiva SSG v Trstu so se na podlagi poročila predstavnikov Upravnega sveta z dne 16. marca 1984, na svojem sindikalnem zborovanju dne 22. marca 1984 seznanili s sedanjim izredno kritičnim položajem naše gledališke ustanove in ga temeljito analizirali.

Zaradi pomanjkanja finančnih jamstev je namreč vprašljiv normalen iztek letošnje ter celo realizacija prihodnje gledališke sezone, ki bi bila jubilejna — že štirideseta. Napovedujejo pa se drastični ukrepi in krčenje vseh delovnih skupin SSG.

Zato delovni kolektiv SSG, poleg želje, da bi od upravnega sveta vendarle dobil konkretnije in jasnejše podatke o možnih perspektivah gledališča

UGOTAVLJA NASLEDNJE:

1. Manjšina ima tako pomembno kulturno ustanovo, kot je Slovensko stalno gledališče, (ki je začelo delovati že na prelomu stoletja in je do slej prekinilo svojo dejavnost edino v času fašističnega režima) prav zaradi izrednih naporov in žrtev posameznikov in kolektiva v celoti.

2. Zato bi vsaka krnitev ansambla in ustreznih strokovnih in tehničnih služb v bistvu onemogočila izpolnjevanje kulturne, umetniške in družbene vloge, ki jo vsako gledališče mora imeti, še posebej manjšinsko. Vesti o krčenju delovne sile, ko še niti ni oblikovana konkretna nova gledališka kulturna politika, so tem bolj nepojmljive.

3. Zavedamo se potrebe po prenovi gledališke dejavnosti, ki bo blizu vsem plastem občinstva. O prizadevanjih v tej smeri želimo biti sproti obveščeni, zahtevamo pa, da prek svojih predstavnikov pri tem tudi aktivno sodelujemo.

4. Ob tem ne bi smeli prekiniti vezi niti zavriniti sodelovanja z matično domovino in s tam kajšnjimi umetniki.

Spričo sedanjega izrednega stanja SSG in odločilnega trenutka za njegov obstoj, bo kolektiv samostojno deloval prek svojih sindikalnih predstavnikov. Hkrati

NAJAVLJA

sindikalno pripravno stanje

POZIVA

slovensko manjšino in italijansko demokratično javnost k aktivni solidarnosti

ZAHTEVA

da se čimprej vzpostavijo stiki in dogovori z ustanovitelji, političnimi strankami, krajevnimi ustanovami in slovenskimi organizacijami.

Kolektiv SSG

—O—

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE V TRSTU

BRENDAN BEHAN

T A L E C

Premiera

v petek, 30. marca - ob 20.30 - Abonma red A

Ponovitve

v soboto, 31. marca - ob 20.30 - Abonma red B

v nedeljo, 1. aprila - ob 16.30 - Abonma red C

v četrtek, 5. aprila - ob 20.30 - Abonma red D

v petek, 6. aprila - ob 16.00 - Abonma red H

v soboto, 7. aprila - ob 20.30 - abonma red F

v nedeljo, 8. aprila - ob 16.00 - Abonma red G

O vprašanju pokopališča na Opčinah

Predstavniki organizacij z Opčin, od Banov in s Ferlugov so pred dnevi naslovili na vladnega komisarja, tržaškega prefekta Marrosuja, na predsednika pokrajinskega nadzornega odbora v Trstu Bega in na tržaškega škofa Bellomija naslednje pismo:

»Podpisani predstavniki organizacij z Opčin, od Banov in s Ferlugov, zbrani na seji dne 16.3.1984 ugotavljajo, da se po dolgoletnih prizadevanjih za pozitivno rešitev vprašanja openskega pokopališča in kljub zagotovilom župana Spaccinija, izrednega komisarja Siclarija, župana Cecovinija in pristojnega odbornika za javna dela Jagodica to vprašanje ni premaknilo z mrtve točke.

Izjave nekaterih političnih predstavnikov, ki jih objavlja krajevno časopisje, pa kažejo, da obstajajo sile, ki skušajo zavirati izvedbo zadnjega občinskega predloga o razširitvi domačega pokopališča, predloga, ki ga je občinska uprava izdelala kot edino izvedljivo možnost in ki ga je poleg ve-

PROST PREHOD DRŽAVNE MEJE V DOLINI GLINŠČICE

V soboto, 31. marca, in v nedeljo, 1. aprila, bo v dolini Glinščice po prijateljskem dogovoru med občinsko upravo v Dolini in skupščino občine Sežana možen prost prehod državne meje z običajnim osebnim dokumentom.

Dolinski župan Edvin Švab in predsednik skupščine občine Sežana Tihomir Kovačič vabita za soboto, 31. marca, ob 10. uri na skupni prijateljski sprehod od Hrvatov do Botača na italijanski strani s prehodom na jugoslovansko stran, kjer se bodo izletniki lahko primerno okrepčali, »nazdravili mirnemu sožitju in vsem oblikam aktivnega prijateljstva«, kot pravita župana v vabilu na izlet.

Zbiranje izletnikov bo pri Hrvatih od 9.30 do 10. ure, in sicer pri domačiji števil. 38. Ob 10. uri bo odhod proti Botaču (približno pol ure počasne hoje), prehod meje, počitek in prigrizek v neposredni bližini meje. Povratek k Hrvatom med 12. in 13. uro.

like večine krajevnega prebivalstva obeh narodnosti odobril z večino Rajonski svet za vzhodni Kras.

Zato se podpisani predstavniki organizacij obračamo na vas z željo, da bi posredovali pri pristojnih organih za čimprejšnjo ugodno rešitev problema, ki zadeva najgloblja čustva vsega prebivalstva.

sledijo podpisi

Pismo je podpisalo 20 predstavnikov raznih organizacij in je bilo poslano v vednost Rajonskemu svetu za vzhodni Kras in načelnikom svetovalskih skupin v tržaškem občinskem svetu.

—O—

»ZA NOVO KMETIJSTVO V NOVI DRUŽBI«

Pod geslom »Za novo kmetijstvo v novi družbi« je bil v nedeljo, 25. t.m., v Prosvetnem domu na Opčinah redni občni zbor Kmečke zveze. Predsedniško poročilo je prebral predsednik Alfonz Guštin, tajniško poročilo pa Edi Bukavec. Tako v poročilih kot v razpravi je bila poudarjena zahteva po čimprejšnjem izglasovanju globalnega zaščitnega zakona za Slovence v Italiji. Zakon mora obravnavati ne le jezikovna, šolska in kulturna vprašanja, temveč tudi gospodarska in družbena vprašanja, med katera spada tudi dolžna skrb za kmetijstvo in za ohranitev manjšinskega teritorija.

Občni zbor je obsodil omalovažujoči odnos oblasti do slovenskega kmetijstva, razlaščenja in razne primere zapostavljanja. Postavil je tudi zahtevo po sestavi deželnega načrta za razvoj kmetijstva.

Med številnimi pozdravi gostov in raznih zastopnikov je vzbudil pozornost pozdrav predstavništva Neposrednih obdelovalcev zemlje, kar je bila novost.

Z BRNIKA V TUNIZIJO

Z aprilom bodo v Sloveniji uvedli letalsko progo Brnik-Tunizija. Zveze s Tunizijo bodo ob petkih, družba JAT pa se je zanje odločila, da privabi potnike tudi iz severne Italije in Avstrije. Prvi redni polet bo 20. aprila.

»Pesem mladih« v Kulturnem domu v Trstu

Prav je, da že od mladih nog vzgajamo mladino na določene vrednote, med katerimi je kulturna tradicija našega naroda, h kateri nedvomno spada tudi petje. To je bilo v nekem smislu eno temeljnih sporočil govornika na pevski reviji »Pesem mladih«, ki jo je v nedeljo, 25. t.m., priredila Zveza cerkvenih pevskih zborov v Trstu. Na reviji je nastopilo 13 otroških in mladinskih pevskih zborov, ki so privabili v Kulturni dom toliko občinstva, da je bil poln kot že dolgo ne.

Revija je lepa priložnost za proučitev otroškega zborovskega petja pri nas in že zaradi tega je vredna vse pozornosti. Tudi letos so nastopili zbori, ki so že tradicionalni na tej pevski reviji, kot npr. otroški in mladinski zbor Vesela pomlad, ali otroški zbori raznih osnovnih in srednjih šol in ne-

katerih društev, Glasbene matice in glasbenih šol, ki delujejo v nekaterih župnijah. Zanimivo pa je, da sta se letos prvič pojavila dva zbora, ki sta nastala na novo, in tako dopolnila »belo liso«, ki je doslej vladala v teh krajih. Gre za otroški zbor iz Štivana, ki se je letos prvič pojavil v javnosti, in za otroški zbor »Zvonček« z Repentabra, ki je letos nastopil drugič in s tem utrdil svoje delovanje. Letos smo tudi slišali precej zanimive pesmi, saj se zdi, da učitelji in zborovodje začenjajo polagati večjo skrb izbiri pesmi, kar nedvomno kaže tudi na rast kvalitete petja. To se začne opažati na splošno pri vseh otroških zborih, ki marljivo delajo že nekaj let. Vse to pa je važno za rast odraslih pevskih sestojev, seveda, če se bodo mladi vključili v take zборе.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Petnajst let pevske revije »Primorska poje«

V petek, 16. marca, se je v Postojni začela pevska revija »Primorska poje«, ki jo letos prirejajo že petnajstič. Ne glede na vlogo, ki jo ta pevska revija opravlja v primorskem prostoru, na tej in drugi strani meje, gotovo pomeni važno pevsko manifestacijo, ki spodbuja in delno motivira delovanje pevskih zborov. V zvezi z revijo pa se nam zdijo zanimivi podatki, ki jih objavlja priložnostna publikacija 15 let Primorska poje. Poleg sporeda vseh letošnjih koncertov vsebuje nekaj člankov o reviji in kratke biografske članke o raznih skladateljih in zaslužnih pevovodjih. Posebno zanimiv se nam zdi članek Iva Jelerčiča, ki je pripravil nekakšen statistični pregled skozi petnajst let te pevske revije. Članek nedvomno dokazuje, da se je petje v zadnjih petnajstih letih močno popravilo in da ne opažamo več tistega zaskrbljujočega stanja, ki je bilo značilno še pred desetimi leti. Kriza je torej premagana; pojavlja pa se vprašanje kvalitete in umetniške, poustvarjalne rasti primorskih pevskih zborov.

O stanju petja pri nas pričajo statistični podatki o skladbah, ki jih pevski zbori najraje izvajajo. V 13 letih, to je čas, ki ga upošteva an-

keta, je bila najbolj pogosto izvajana pesem Vinke Vodopivca »Na Poljani«, sledi »Večerni ave« Antona Foersterja, na tretjem mestu pa je »Na trgu« Vasilija Mirka.

Zdi se, da moški zbori vztrajajo v glavnem pri vedno istem sporedu, ki ga ne osvežujejo in se zato pesmi nujno ponavljajo, čeprav jih seveda ne pojejo vedno isti zbori. To bi lahko tudi pomenilo, da ni veliko literature za moške zборе, kar pa ne drži. Dejstvo je, da pevski zbori najraje pojejo to, kar je že poznano in kar so že velikokrat peli. Naloga pevovodij je, da skušajo izbirati pesmi, ki so manj pogosto na raznih sporedih moških pevskih sestojev. Značilni so tudi podatki o skladateljih, ki so najpogosteje prisotni s svojimi skladbami na sporedih »Primorske poje«. Glede na število skladb, ki so jih izvedli na tej reviji, je na prvem mestu Ubald Vrabec z 71 skladbami, sledi Rado Simoniti s 70 skladbami, na tretjem mestu pa je Emil Adamič, potem so po vrsti Matija Tomc, Radovan Gobec, Vinke Vodopivec, Fran Venturini, Jacobus Gallus, Ciril Pregelj in drugi. Daleč najvišje število izvedb pesmi je spet dosegel Ubald Vrabec. V trinajstih letih, od leta 1970 do 1982, so ga izvajali kar v 222 primerih, Rada Simonitija v 194 in Emila Adamiča v 160 primerih. Očitno je torej, da so primorski skladatelji priljubljeni med našimi pevsкими zbori in da pišejo tudi sorazmerno primerne zborovske skladbe, po katerih so segali in še segajo naši zborovodje.

Gre torej za zanimiv članek, ki bi ga morali pevovodje natančno prebrati in glede na navedene statistične podatke tudi izbirati pesmi z večjo fantazijo in smislom za novosti. V bogati zakladnici zborovskih skladb ne bi smelo biti težav, tako da bi se vključile v repertoar skladbe, ki

so sicer primerne za zmogljivosti posameznih pevskih zborov, a so hkrati malo izvajane in poznane.

O »Primorski poje« bi verjetno veljalo napisati še kaj več, a smo se za zdaj ustavili samo pri tej plati revije in zborovskega petja pri nas in v Sloveniji. Nedvomno gre za družben pojav, ki zanima širok krog ljudi. Gre za pojav, ki ima tudi nedvomno bodočnost, če bo znal poiskati in najti pot v kvalitetnejši odnos do petja in kulture sploh.

—O—

ZA EVROPSKO KULTURNO IDENTITETO

Na pobudo evropske poslanke Marie Antoniette Machiocchi bo od 29. do 31. marca v Benetkah študijsko srečanje na temo »Evropska kulturna identiteta«. Srečanje bo potekalo pod pokroviteljstvom Evropskega parlamenta in Evropske skupnosti. Prireditelji opozarjajo, da bo predmet srečanja predvsem razmišljanje, ali je v Evropi sploh možna enotnost na področju kulture. Prireditelji dalje pravijo, da bo srečanje priložnost, da se vprašamo, kaj je Evropa naredila za kulturo, kaj so intelektualci naredili za Evropo in kaj

Društvo slovenskih upokojencev v Trstu sklicuje v torek, 3. aprila, ob 16.30 in z drugim sklicanjem ob 17. uri

redni občni zbor,

ki bo v mali dvorani Kulturnega doma v ul. Petronio št. 4.

Prisrčno vabljeni člani in prijatelji društva.

SOPRANISTKA MARICONDA V GORIŠKEM AVDITORIJU

V goriškem avditoriju je bilo v sredo, 14. t. m., na sporedu sedmo glasbeno srečanje, ki ga prireja kulturno združenje »Lipizer« pod pokroviteljstvom goriške občine in avtonomne ustanove za turizem. Tokrat je bil na sporedu nastop znane florentinske sopranistke, ki deluje zlasti v Rimu in ki jo je na klavirju spremljal komponist Mario Caporali. Valeria Mariconda je tudi v Gorici dokazala, da ni zaman uspešna pevka, kajti njen nastop je bil res dober. Umetnica ima zelo lep glas, izvežban, gotov, izredno mil ali živahno odločen, kakor pač zahteva izvajana skladba. Tudi nastop je popolnoma sproščen in se stalno ujema z vsebino podanih del, tako da vsaka arija izzveni kot doživeta celota, ki prijetno vpliva na poslušalca-gledalca.

Umetnika sta izvajala kratke, efektne arije Monteverdija, Vivaldija, Scarlattija, Bellinija, Rossinija, Donizettija in Verdija, torej skladbe iz sedemnajstega, osemnajstega in devetnajstega stoletja. Niti enkrat ni pazljiv spremljevalec arij občutil zastoja, negotovosti ali netočnosti ne pri

V Sedejevem domu v Števerjanu bo v nedeljo, 1. aprila, ob 17. uri

jubilejni koncert

ansambla Lojzeta Hledeta iz Števerjana ob 15. obletnici njegovega delovanja.

Gost večera bo humorist Vinko Šimek (Jaka Šraufciger).

pevki ne pri spremljevalcu: pri obeh je prišla do izraza velika profesionalnost in občutljivost.

Hvaležnemu občinstvu je umetnica poklonila izven programa še ariji Monteverdija in Verdija.

L. Q.

»Talec« Brenda Behana v Kulturnem domu v Trstu

V petek, 30. marca, si bomo lahko v Kulturnem domu v Trstu ogledali še zadnje letošnje postavitev Slovenskega stalnega gledališča iz Trsta, in sicer znano komedijo »Talec« irskega pisatelja Brendana Behana.

Talec je pretresljiva komedija, globoko ljudska in nič manj aktualna kakor ob svojem nastanku. Behanov Talec namreč še danes ne izstrelji v prazno nobenega svojih nabojev, ko z njimi drugo za drugo zadeva najsvetejše vrednote: militantno domoljubnost, koreniti nacionalizem, spomine na junaška dela, ubijanje v imenu pravične stvari. In prav tako je Talec še vedno poln turobnega, bridkega in tesnobnega vzdušja, v katerem se to sarkastično razstreljevanje idealov dogaja ob spremljavi žive komike.

Na tržaškem odru bo skratka spet zaživel Behanov krut in obenem komičen zaris irske osvobodilne gnanosti, postavljene nikamor drugam kot v sumljiv dublinski bordel.

Režiser Talca je, kot smo sicer že poročali, Mile Korun, ki se po dveh desetletjih znova sprijema s to irsko tragikomično igro in si seveda želi, da bi tudi tržaški Talec, prav tako kot tisti

lahko zanjo naredijo. Glavni namen tega srečanja je izoblikovati in določiti instrumente, ki naj omogočijo trajne stike in sporazumevanje med kulturnimi delavci v Evropi. Častni gost tega srečanja bo argentinski pisatelj Jorge Luis Borges, ki je samega sebe označil za evropskega državljanja v begunstvu.

ljubljski izpred dvajsetih let, popolnoma zaživel v to, kar pač je, v presunljiv in krut teater, globoko ljudski v pravem smislu te besede.

S Talecem pa skuša Slovensko stalno gledališče ustreči tudi želji svojega občinstva po velikem, aktualnem, vsebinsko in formalno razkošnem gledališču. Na velikem odru Kulturnega doma, kjer so že skoraj dokončno postavili učinkovito sceno Mete Hočevarjeve, vadijo tako te dni igralci tudi s koreografom Janezom Mejačem in s korepetitorjema Branetom Demšarjem in Anastazijo Purič. Talec je namreč vseskozi obogaten z glasbo, plesi in pesmimi oziroma prelepimi songi, ki nas pravzaprav stalno spominjajo na Brechta. Obratno pa od Brechta, ki podaja v songih sintezo neklih dogodkov in jih uporablja za razlago določenih prizorov, se Behanovi songi oglašajo med predstavo prav v trenutku, ko bi ljudje res zapeli. Gre za trenutke veselja in sprostitve, saj namen teh songov ni zgodbo razložiti ali oznanjati njeno moralo. Tudi če se okrog nas vsa zemeljska krogla razleti na kosce, uči Behan svoje občinstvo, lahko da kaka šala več tolažbe kakor kak ideal. Življenje je vendar vesela zadeva.

Kemično orožje - srhljiva stvarnost iransko-iraške vojne

Vojna med Iranom in Irakom postaja vedno bolj krvava in strašna. Svetovno javnost pa v zadnjih časih tudi vznemirjajo vesti o uporabi kemičnega orožja, ki je zaradi svoje učinkovitosti velika nevarnost vsakega vojnega spopada.

V zvezi s kemičnim orožjem smo v italijanski vojaški reviji »Informazioni della Difesa« prebrali članek, ki je povzet po »glavnem poročilu o varnosti zavezništva«, prebranim na »Zasedanju Atlantske zveze« lani novembra.

O kemičnem orožju so na tem zborovanju objavili podatke, iz katerih izhaja, da vojaki polagajo temu strahotnemu orožju velik pomen. Vrhovni poveljnik zavezniških sil v Evropi, general Bernard Rogers, je lani celo rekel, da bi bilo »primernejše razpolagati z ustreznim kemičnim orožjem kot pa z nevtronsko bombo«. Ta stavek pa daje kemičnemu orožju njegovo pravo razsežnost.

Iz prej omenjenega poročila izhaja, da po dosegljivih podatkih razpolaga Sovjetska zveza s plini, ki povzročajo poškodbe na živčnem sistemu. V glavnem gre za »soman« in »tabun«, poleg tega pa je še vedno aktualen znani »iperit«, ki so ga uporabljali že v prvi svetovni vojni. Te pline lahko uporabljajo z letali, granatami 122 in 152, raketnimi izstrelki in seveda z velikimi raketami, kot so sicer nekoliko že zastareli »Frog 7«, ter z minami. Sovjetske zaloge plinov baje znašajo kakih 350 tisoč ton.

Natančnejši so podatki iz zahodnega bloka. Združene države so zadnje kemično orožje izdelale leta 1969. Ameriške zaloge kemičnih strupov baje znašajo nekaj več kot 42.000 ton. 15.000 ton naj bi sestavljali bojni strupi, ki jih strokovnjaki označujejo s siglo GB in VX, iperit pa naj bi sestavljala ostalo zalogo. Le 1/4 tega strupenega materiala naj bi bilo že pripravljene in uporabljivega v obliki artilerijskih granat različnega kalibra. Ameriška vojska smatra za uporabno približno 15 različnih

mešanic strupenih kemičnih spojin. Veliko tega strupenega orožja imajo sile atlantskega zavezništva spravljenega v Zah. Nemčiji. Zadostovalo naj bi za dobrih 15 dni vojne. Poleg Združenih držav in Zahodne Nemčije ima kemično orožje samo še Francija. Velika Britanija je uničila vse svoje zaloge leta 1957. Odslej se je popolnoma odpovedala uporabi ali skladiščenju tega blaga. Ostale države zahodnega zavezništva so se prav tako odpovedale temu orožju.

Lani je predsednik Reagan dosegel, da je ameriški senat odobril proračun 54 milijonov dolarjev za novo proizvodnjo kemičnega orožja. Ti milijoni bi bili predvsem namenjeni pripravi nabojev z novimi, dvoaktivnimi strupi. Ta nova proizvodnja pa

baje ne bo povečala števila že obstoječih nabojev, temveč le njihovo učinkovitost. Te denarne investicije pa niso sprejeli. Vse kaže, da bo do tega prišlo že letos.

Strup postaja torej orožje bodočnosti. Kdor pa je v teh dneh videl obraze polne mehurjev in ran z iransko-iraške fronte (verjetno so uporabljali iperit), si lahko predstavlja kakšne učinke imajo ti strupi za vsakogar, ki pride z njimi v stik.

Sodobna vojska pozna celo vrsto strupov, zato bi moral vojak ali civilist poznati nekaj splošnih pravil samoobrambe in prve pomoči. Ko vojaku začnejo razlagati učinke strupenih plinov, mu najprej povejo, da je alarmni znak za kemični napad kovinski ropot. Ko to slišiš, imaš samo 9 sekund časa, da si brez hujših posledic daš protiplinsko masko na obraz. V vseh vojašnicah lahko v sobah, kjer hranijo bojno dotacijo protikemičnih sredstev, vidimo razpredelnico najbolj rabljenih bojnih plinov, ki je približno taka:

	VX2 (kemična formula je vojaška skrivnost)	Tabun (gre za cianidrični dime-tilni derivat)	Fosgen (reakcija 2CHCl3 + O2)	Iperit (diklor-dietil-sulfid)
Oznaka	smrtni nervinski plin	smrtni nervinski plin	dušljiv plin — smrten	mehurotvorna spojina - smrtna)
Stanje pri 20° C	tekoče	tekoče	plinasto	tekoče
Oblika uporabe	v tekočem stanju ali škropljenje	v tekočem stanju ali škropljenje	v plinastem stanju	v tekočem stanju ali škropljenje
Prve simptome opazimo	skoraj istočasno	zelo hitro	po 4 urah	v 4 - 6 urah
fiziopatološki znaki	zoženje zenice, naduha, zastrupitveni znaki ...	enako kot pri VX2	solzenje, dušljivost, mehurji, izguba zavesti, bruhanje	solzenje, slepost, kožne mehuraste tvorbe, paraliza živčevja in mišic
Prva pomoč	umetno dihanje, uporaba 'atropine'	»atropina« + umetno dihanje	kisik, poživila	poživila, obrambne maže
Obrambna sredstva	protiplinska maska, varovalna oblačila	maska, obrambne obleke	maska	maska, obrambna obleka in maže
Dekontaminacija	razredčena lužnata sredstva, milnica, klorovo apno	kot za VX2	zračenje, kisik	oksidati, posebno klorovo apno

Poleg teh pa so navadno omenjeni še drugi plini. Med te bi n. pr. spadali tako imenovani »toksini«, ki jih označujejo za

onesposobljajoče pline. Tudi ti v glavnem delujejo na živčevje (med te bi spadal zgo-

nadaljevanje na 8. strani ■

Stanko Vuk Dve podobi iz Istre

2

Po Martinjem pa se vrne vse v staro, uborno uravnovešenost. Možje pretakajo vino, žene so na poti po Istri, brinje se rdeči v brežinah. Hrib se vzpenja k hribu, vmes so ozke doline, suhe struge, krpe vinogradov, slaba zemlja in bori.

In vendar živi tu rod s trdno življenjsko hrbtnico in z vedrim duhom. Lastne oči ima in lastno besedo, ki jo skrivnostno golta za zapahnjenimi vrati, ko je večer, ko je ogenj že skoraj ugasnil, ko je osel zarigal svoj roteči, zategli, nadčloveški De profundis cele severne Istre.

Uporni krvavci

1

Ko da bi zavrelo črno istrsko vino v velikem čeburu sredi vasi in se razlilo preko

vseh pragov, v vsako čubo, pod vsako s kamnitimi skrilmami krito streho, ko da je zadnje odcedke tega vina razpršil do samotnih hiš veter mornik s koprške strani, je zašumela cela oglodana, preperela istrska vas, v krčmarjevi staji je zarigal osel in je bil večer.

Praznik. Nad gorami Čičarije so gorele zvezde vsem mornarjem v pravo smer. Pastirji suhih istrskih ovac so potegnili zapah v staji, na ognjiščih je skopo tlela le žerjavica.

Možanci so se zbrali v krčmi.

V blede svetlobi petrolejke so bili njihovi mirni, ilovnati obrazi čudno razgibani.

»Torej si videl?« se je obregnil veliki pastir ob organista.

»Videl, videl! Moj oča bi se v grobu obrnili,« je vzdihnil ta.

»Pa ni hotel slušati?« se je vmešal krčmar. »Nikogar!« je mrko potrdil ključar.

Spogledali so se težko, okorno, kot se zna jo le kmetje na botrinji ali v krčmi.

»A smo dobri le za bernjo?« se je razhudil suh, reven kmet.

»Saj sem mu pravil,« se je hitel skoro opravičevati ključar. »Rekel sem mu: Gospod, nikarte, soha svetega Martina že dolgo stoji v lini na moški strani. Če jo vzamete, bodo ljudje hudi. Star svetnik je, radi ga imamo, drug drugega smo se privadili. — Tako sem mu rekel. — In če je v jeseni vino dobro, je on, ki ga varuje. Če ga pa vzamete, bodo ljudje hudi in svetniku tudi ne bo prav. Že dolgo stoji na moški strani, sedaj na stara leta pa ga hočete dati v zakristijo, v kot, ko preužitkarja. Ni prav, gospod. S starim svetnikom ne gre tako ravnati.«

»A on?« se je nagnil krčmar preko mize.

»On pa trmast. Da je soha že okajena od sveč, ki jih prižigamo za martinje, da je stara, a na njen prostor bo dal novo leseno martro božjo.«

PROTI DISKRIMINACIJI BENEČANOV

Združenje beneških emigrantov je objavilo vest, da je njegovo predstavništvo ob nedavnem obisku komunističnega tajnika posl. Berlinguerja v Belgiji izročilo politiku spomenico o problemih Benečije. V njej je poudarjena zahteva, da globalni zaščitni zakon enakopravno obravnava tudi Slovence v videmski pokrajini. Za Benečijo so potrebni tudi ukrepi gospodarskega in družbenega značaja, ki naj odpravijo posledice množičnega izseljevanja iz beneških vasi.

KEMIČNO OROŽJE — SRHLJIVA STVARNOST IRANSKO-IRAŠKE VOJNE

■ nadaljevanje s 7. strani

raj omenjeni soman) in na psihološko počutje zastrupljenega posameznika.

Dovolj tega. Vojna med Iranom in Irakom nas spominja na nevarnost kemičnega orožja. Vse preradi pozablamo na grozodejstva, ki so jih ljudje naredili s tem orožjem, ne samo med 1. svetovno vojno, ampak tudi med drugo, med državljansko vojno v Jemenu, na Irskem, v Vietnamu, v Afganistanu in danes na fronti med Iranom in Irakom.

»IDEJNO« OKUŽENJE

Pakistanski predsednik Zia Ul-Haq je v nekem intervjuju izjavil, da je sovjetsko vodstvo dalo zasesti Afganistan iz strahu, da bi se oživljeno islamsko gibanje ne razširilo še v Sovjetsko zvezo. Zato je tudi sam Pakistan v stalni nevarnosti, saj so Sovjeti prepričani, da jim z juga grozi »idejno« okuženje. Ul-Haq je izrazil mnenje, da bi lahko prišlo v prihodnjih desetih letih tudi do sovjetskega vojaškega nastopa proti njegovi državi.

—o—

POPRAVEK:

V prejšnji številki smo napačno poročali, da je v tiskovni sklad Novega lista daroval 20 tisoč lir g. Darko Cerkovnik. V resnici je omenjeno vsoto daroval g. Darko Cerkvenik, ki se mu oprostimo za pomoto.

(Ur.)

Slabe in dobre strani kuhanih živil

2.

Kuhanje vpliva tudi na prebavljivost hrane. Nenavadno je, da je surovo mleko mnogo laže prebavljivo od kuhanega, drobno, narezano surovo zelje prebavimo v dveh in pol urah, kuhanega pa šele po štirih in pol urah.

Mehko kuhano jajce prebavimo v eni uri in 3/4, trdo kuhano v dveh urah in 50 minutah, ocvrta jajca pa šele v treh urah. Surovo jabolko prebavimo v uri in pol, kuhano v treh urah. Malo pečeno meso zapusti želodec po dveh do treh urah, dobro pečeno pa v štirih do pet urah. Surovo maslo dobre kakovosti v majhnih količinah prebavimo brez težav, če pa je segreto (še slabše je, če je praženo), pušča posledice na jetrih. Pogreta hrana izgubi vse naravne lastnosti, izgubijo se preostale aminokisliline, uničene so zadnje sledi vitaminov. Pasterizirano mleko je že bilo segreto na 60 do 80 stopinj, kar je isto, kot če bi ga prevreli. S ponovnim prevretjem dosežemo, da je slabše prebavljivo in manj hranilno.

Zdravo hrano kuhamo v primerni posodi. Zato rabimo en večji lonec in dva manjša ter dve ali tri manjše kozice, kar je vse odvisno od števila članov družine in načina kuhanja. Na policah naj bo tudi nekaj emajliranih posod iz litega železa, lonec in kozica iz nerjavečega jekla in kakšen pekač iz nepregornega materiala. Potreben je tudi lonec, ki piska. Neoporečno izdelana lončena posoda je za kuho zelo primerna. Posoda iz dobre gline in z neškodljivim loščem je primerna za shranjevanje in kuhanje jedi. Ker zelo dobro drži toploto, lahko kuhamo na najnižji stopnji in prihranimo energijo.

Aluminijaste posode ne priporočam, saj je znano, da se živila, ki vsebujejo kislino, v stiku z aluminijem kemično spremenijo, kislina pa je tudi v mleku, paradižniku itd.

Uveljavila se je posoda iz nerjavečega jekla z debelim dnom. Ta zelo dobro drži toploto in v njej lahko kuhamo z zelo malo maščobe in skoraj brez vode. Plamen mora od začetka do konca kuhanja biti na najmanjši stopnji.

Zelo lepo se skuha zelenjava na sopari. V posodo iz nerjavečega jekla damo žično košarico z zelenjavo in v posodo nalijemo le za 2 prsta vode. Povsem neprimerna je lončena posoda, položena z rumenkastim in živopisanim loščem, kar je dokaz, da vsebuje previsok odstotek svinca. Zato v njej ne smemo ne kuhati ne shranjevati živil, ki vsebujejo kislino. Izogibajmo se zmoti, ali posoda morda služi le za okras. Če označbe ni, udarimo po robu posode s kovinskim predmetom. Če je zven jasen in zvočen, pomeni, da je žgana pri visoki temperaturi, zaradi česar svinca v lošču ni potreben. Če pa ima zamolkel zvok, pomeni, da je žgana pri nizki temperaturi, ko mora biti v lošču in barvi svinca.

Tudi nepološčena lončena posoda ni priporočljiva za kuhanje. Ker je porozna, se vanjo zajedajo delci živil in postane gojišče bakterij.

Posodo s teflon oblogo izločite, ker se pri visoki temperaturi iz obloge sproščajo strupeni plini. V kuhinji mora biti lesen rižežer z jeklenim rezilom in dve deski za rezanje. Eno rabimo za sadje in zelenjavo, ki jo bomo jedli svežo, ali pa kuhano in pečeno meso, na drugi pa pripravljamo samo sveže meso. Uporabljajmo ju ločeno, ker je lahko v svežem mesu, zlasti perutnini, mnogo klic, ki bi jih lahko prenesli na živila, ki jih nameravamo pojesti brez kuhanja.

Tudi posodje iz trdega lesa rabimo za solate in hrambo jedil ali tretje začimb.

Z. T.

Konec

—o—

POZITIVNA OCENA

Odbor za mednarodno sodelovanje pri novogoriški občini je pozitivno ocenil sedanje stanje sodelovanja na obmejnem področju. Na zasedanju je bil govor tudi o novi cestni povezavi preko Sabotina, kot jo predvidevajo osimski sporazumi. Odbor je tudi izrazil zadovoljstvo nad stiki med pobratnimi občinami na obeh straneh meje.

»A je tista, ki jo je izdelal njegov brat?« je vprašal veliki pastir.

»Tista.«

Potem so umolknil. Pri zgodnji maši je na moški strani zašumelo, ko da bi potegnili veter skozi borovce. Organistu so za hip otrpnili prsti nad tipkami, potem so mu roke same padle in orgle so otožno zapele, da so se celo žene predramile.

Namesto sohe svetega Martina je na moški strani viselo razpeto na križu visoko, sloko, razbičano Kristusovo telo. Celotelo je nemogoče težilo na edinih žeblih, zabitih v rokah; zdelo se je, da se bo dlan pod težo umirajočega zdaj zdaj razcepila, da bo brizgnila črna, slana kri na moške v prvi klopi.

V polmraku nizke kamnite cerkve je bilo telo še večje, še bolj trpeče, da je kmete pretreslo.

A ko so stali po maši v srenji na cerkvenem pragu, jim je v prsah postalo tesno. Okoli in okoli cerkve so se zgrinjali v pomladni sinjini na novo okopani vinogradi. Sveti Mar-

tin je njihov varuh, kaj če se mu godi krivica in bo v jeseni vino kislica?

Ta skrb je zagrenila cel praznik. Se na večer v krčmi jim ni dala miru in niti pletenka »ovčje krvi« — stare istrske črnine — je ni mogla ugasniti. Še so nekaj pogoltali o letini, o delu, o živini, potem so se zaskrbljeni razšli vsak zase.

Zadnji je stopil v temo organist Skorja. Nad nizko, s kamnitimi skrkljami krito vasjo se je vzdigovala pomladna noč. Nikjer ni bilo več ognja na ognjišču. Zarigal je osel, sosed mu je odgovoril. Skorja je šel varno po ozki strugi med hišami, ki so se gnetle tesno druga k drugi, ko ovce v nočni staji.

Iz hlapov črnega istrskega vina mu je dozorela preprosta, a grenka misel. Imel je vinograde, lepe vinograde na morski strani in klet je bila težka od sodov črnine. Za ceno te črnine so ga dali rajni oča v orglarsko šolo, s to črnino je dokupil nove zemlje, stiskalnice in pokril prej slamnato streho s kamnitimi skrkljami. Zaradi te črnine je lahko krepko stal pred gospodom — največjo me-

ro bernje v grozdju je dajal on — in zaradi nje je imel v vasi prvo besedo za župnikom.

Cela njegova domačija je pravzaprav sloanela na istrski črnini. Če bo pa jesen slaba, vino ceneno in kislasto, bo ta ugled padel. Iz hlapov popitega vina je videl vse bolj črno. Hiša se je spet pokrila s slamo, stiskalnica je zarjavela, osel je otožno rigal, ker je našel v jaslih samo slamo.

Dozorela je v njem nova misel.

Krenil je po kamniti strugi v brežino, kjer je stala nizka očrnela cerkev. Previdno je odprl vrata s ključem, ki ga je imel kot organist, prebrodil mrak cerkve, postavil soho svetega Martina na staro mesto in snel Križanega. Sključen ko star grešnik je čez hip že spet stal v jasnini na pragu s križem preko hrta.

Za hip mu je odleglo. Krivica je popravljen. A hitro so se mu misli spet zameglile. Kam s križem? Težil ga je in ko ga je nerodno preložil, mu je trn iz krone opraskal vrat. Pretreslo ga je.

(DALJE)